

6. Приватні клініки Суми. Рейтинг кращих приватних клінік в Сумах по відгукам сумчан. URL: <https://top20.ua/sumy/zdorovya/privatni-kliniki/>
7. Тернова С. Медичний туризм в Україні: можливості vs реальність. Ваше здоров'я. 23/09/2019. URL: <https://www.vz.kiev.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-mozhlyvosti-vs-realnist/>
8. Ціни на стоматологічні послуги в Сумах. URL: <https://dentistree.in.ua/uk/prices-uk/#khirurgiya-implantologiya>
9. Цуканова К. В., Мозгова Д. Р. Сучасні напрямки туризму та вплив карантинної ситуації в країні на туристичний ринок. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 14 – 15 квітня 2021). Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. С. 68-72.

Н. В. Попик, Д. Р. Мозгова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Стаття присвячена дослідженню ролі подієвого туризму в соціально-економічному розвитку регіону. В статті проаналізовано розвиток туристського потенціалу подієвого туризму Сумської області. Розглянуто перспективи створення та реалізація туристичного продукту з огляду на кон'юнктуру ринку. Висвітлюються стратегічні напрямки розвитку подієвого туризму на Сумщині.

Ключові слова: туризм, подієвий туризм, регіональний туризм, івент-менеджмент, туристичний бізнес.

Статья посвящена исследованию роли событийного туризма в социально-экономическом развитии региона. В статье проанализировано развитие туристического потенциала событийного туризма Сумской области. Рассмотрены перспективы создания и реализации туристического продукта с точки зрения конъюнктуры рынка. Рассматриваются стратегические направления развития событийного туризма на Сумщине.

Ключевые слова: туризм, событийный туризм, региональный туризм, ивент-менеджмент, туристический бизнес.

The article is devoted to the study of the event tourism role in the social and economic region development. The article analyzes the development of the tourism potential of event tourism in the Sumy region. Creation and implementation tourist product perspectives are considered in terms of market conditions. The strategic directions of event tourism development in the Sumy region are determined.

Key words: tourism, event tourism, regional tourism, event management, tourism business.

Постановка проблеми. В умовах зростання динаміки туристичних потоків між країнами, поява нових видів туризму є досить закономірним та звичним явищем на світовому туристичному ринку.

Ринок туристичних послуг – це структура, що постійно та динамічно розвивається. Найкраще розвиток відбувається в сферах, що

користуються підвищеним попитом серед споживачів. Зазвичай турист прагне отримати задоволення від того виду туристичного продукту, якому він надає перевагу. Розмаїття потреб туриста зумовлює розмаїття видів туризму, які продукують туристичний продукт у регіоні – відпочинковий, розважальний, лікувальний, активний, екологічний, пізнавальний, релігійний тощо. За даними Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) останнім часом в світі спостерігається тенденція до збільшення привабливості подієвого туризму, його частка в структурі світового туризму щороку зростає на 1,5 %.

Подієвий, або івент-туризм - це запланована соціально-суспільна подія чи захід, який відбувається в певний час і з певною метою, і має певний резонанс для суспільства. Цей вид туризму передбачає формування значних потоків туристів, які прагнуть відвідати ту чи іншу місцевість у зв'язку із проведенням певного масового заходу на даній території. Туристичний інтерес пов'язан із унікальними подіями, які мають відбутися в певний період часу, а саме музичними фестивалями, спортивними змаганнями, спеціалізованими ярмарками, народними святами, розважальними програмами та будь-якими іншими різноформатними подіями, які можна назвати громадськими заходами.

Розвиток подієвого туризму на базі існуючих місцевих туристичних ресурсів сприятиме розвитку внутрішнього туризму в країні, що в свою чергу позитивно вплине на розвиток інших видів туризму в регіоні та сприятиме зростанню туристичних потоків та підвищенню економічного рівня як окремо взятої області, так і країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню розвитку подієвого туризму присвячені наукові праці таких вчених: А. В. Бабкін, В. М. Зігунов, Д. К. Ісмаєв, В. О. Ключковська, О. В. Ключковський, Н. В. Корнілова, М. Ліндстром, Р. Олльє, Х. Прінгл, О. І. Шаповалова, О. В. Шикіна.

Аналіз наукових джерел дозволив виділити схожість проблем в розвитку подієвого туризму в різних регіонах України, проте особливості сучасного стану розвитку даного виду туризму в Сумській області залишаються мало дослідженими на сучасному етапі.

Мета статті – дослідити та проаналізувати сучасний стан та стратегічні напрямки розвитку подієвого туризму в Сумській області.

Виклад основного матеріалу. Подієвий туризм є молодим та перспективним напрямом туризму у світі. Серед його переваг: насиченість програм, видовищність, яскравість, атмосферність, невичерпність ресурсів. Унікальність подієвих турів в поєднанні місцевих рекреаційних можливостей, відпочинку та розваг.

Подієвий туризм – це вид туризму орієнтований на відвідування місцевості в певний час, пов’язаний з якою-небудь подією. Під подією слід розуміти сукупність явищ, що виділяються своєю неоднозначністю, значимістю для даного суспільства чи людства в цілому, для малих груп або індивідуумів. Ця подія може бути разовою чи періодичною (щорічною або відбуватися в певні періоди часу) [2, 3].

Проведення заходів подієвого туризму залежить від якісного івент-менеджменту. Івент-менеджмент, по суті, є програмою управління заходом. Цей вид діяльності включає вивчення бренду, цільової аудиторії, розробку концепції заходу, планування логістики та координацію технічних аспектів перед безпосереднім виконанням умов заходу.

В науковій літературі подієвий туризм класифікують за такими аспектами: тематикою та масштабом подій. Більш детально класифікацію подієвого туризму подано на схемі (рис 1.).

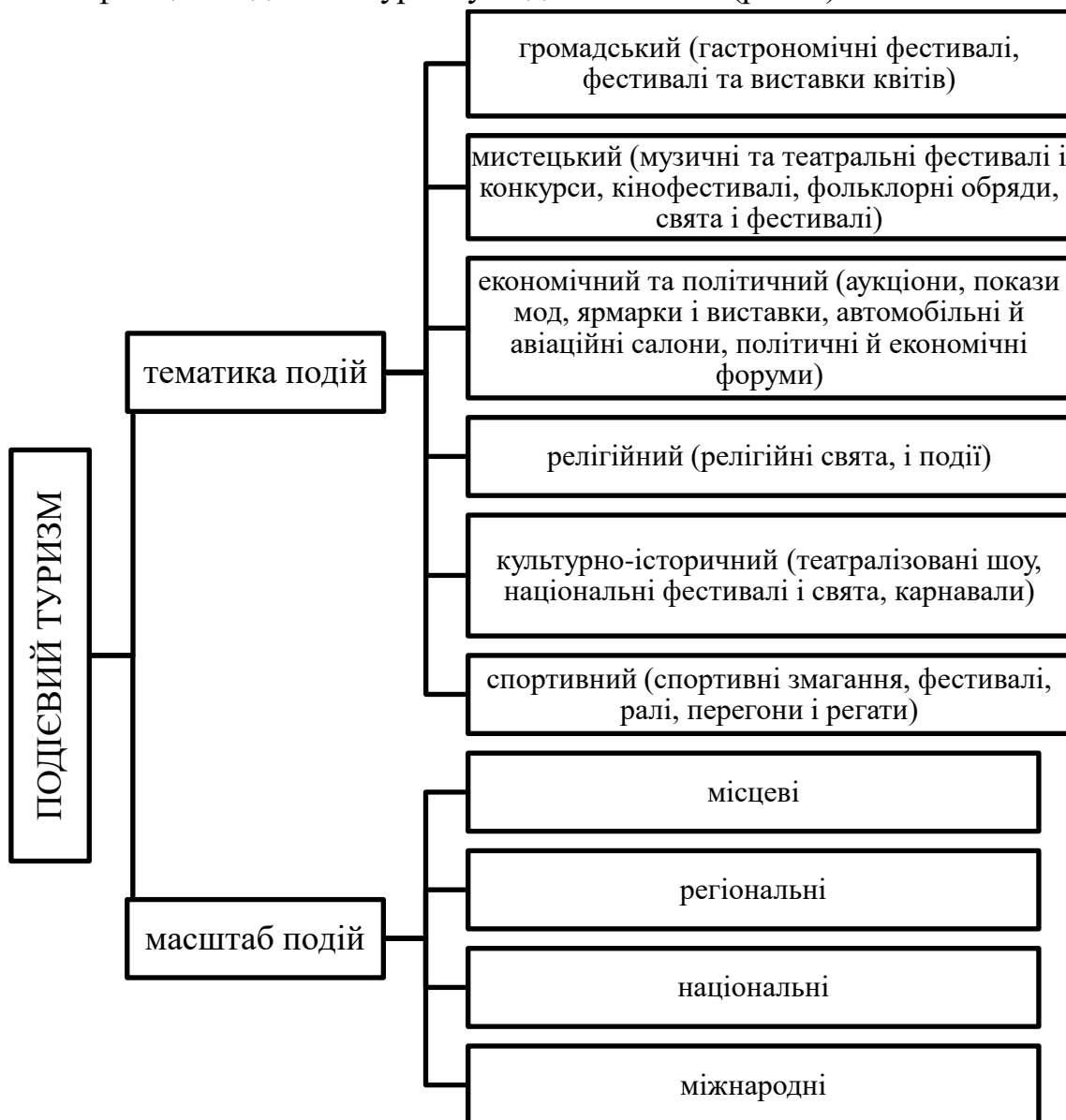

Рис. 1. Класифікація подієвого туризму на основі [2, 3].

За даними дослідження Державного агентства розвитку туризму,

навесні 2021 року більше половини респондентів (53,1%) планували провести відпустку в Україні і лише кожен десятий – виїхати за кордон. Серед тих, хто планував відпустку в Україні – 44,5% прагнули відпочивати за межами своєї області. Решта планувала відпочити вдома або в межах своїх областей [4].

Такий настрій українців повинен був сприяти реалізації програм розвитку туризму в усіх областях України, але соціально-економічні кризові явища у державі та світові карантинні обмеження суттєво вплинули на споживання туристичних продуктів в сторону зменшення об'єму його споживання.

Основні втрати туристичної галузі України у 2020-2021 рр. пов'язані із відкладенням відкриття сезону відпочинку та скороченням потоку туристів. Також обмеження торкнулися масових подієвих заходів – фестивалів, концертів, спортивних змагань, які зазвичай приваблюють гостей з різних міст та країн. У результаті одними із найбільш постраждалих внаслідок карантинних обмежень стали туристичні, курортно-рекреаційні та оздоровчі об'єкти (турбази, санаторії, пансіонати, оздоровчі комплекси), які практично повністю припинили свою діяльність. При цьому, негативні тенденції в секторі туризму (та, власне, карантинні обмеження) стали визначальними чинниками кризи в індустрії гостинності, враховуючи їх взаємопов'язаність. З огляду на це, істотних збитків зазнали об'єкти тимчасового розміщення й організації харчування – готельно-ресторанний бізнес, хостели, кемпінги, котеджі, «зелені садиби» тощо [6].

Отже, новою та суттєвою умовою при реалізації регіонального розвитку подієвої туристичної галузі є враховування «місцевих» пандемічних реалій.

Програма сталого розвитку туризму у Сумській області на 2018-2022 роки була розроблена з метою формування цілісного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити потреби в'їзного та внутрішнього туризму.

Сумщина має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму. Історико-культурний потенціал Сумської області налічує 3465 пам'яток історії та культури. На державному обліку перебуває 367 пам'яток архітектури і містобудування, серед яких 5 – національного значення. Зазначимо, що 15 поселень Сумщини внесено до списку найважливіших історичних місць України: Білопілля, Ворожба, Вороніж, Глухів, Конотоп, Кролевець, Лебедин, Низи, Охтирка, Путивль, Ромни, Середина-Буда, Суми, Терни, Тростянець. До Державного реєстру нерухомих пам'яток

України включено 200 пам'яток культурної спадщини місцевого значення та 37 – національного [5].

Проте, маючи багаті природно-рекреаційні ресурси, історично-культурний, археологічний, архітектурний потенціал, туристичні продукти Сумщини не є конкурентоспроможними на внутрішньому та міжнародному туристичних ринках і потребують подальшого покращення якості, інноваційного розвитку і залучення інвестицій у їх розбудову [5]. Слід зазначити, що Сумська область відноситься до групи регіонів України з найменшими обсягами залучення туристичного збору (від 721,7 тис. грн до 4340,4 тис. грн) [6].

Стратегія розвитку туризму характеризується спрямованістю, чітко визначеними пріоритетами, логічно побудованою програмою перспективних заходів для досягнення поставленої мети, набором принципів її формування.

До принципів формування стратегії розвитку туризму належать: оптимальність, наукова обґрунтованість, системність, об'єктивність, динамічність, адаптивність, активність, комплексність, цілісність, адекватність, пріоритетність, конкурентність мети, забезпечення законодавчою базою, конкретність, логічність, прозорість, легітимність, вимірність, контрольованість та підконтрольність [7].

Основними завданнями програми сталого розвитку туризму в Сумській області на 2018-2022 роки є:

- сприяння сталому розвитку туристичної діяльності в Сумській області та створення сучасної туристичної інфраструктури, здійснення маркетингу території та комплексу заходів з підтримки розвитку туристичної індустрії, створення привабливого туристичного інвестиційного клімату;
- розроблення та удосконалення нормативно-правової бази туристичної діяльності;
- координація дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представників туристичного бізнесу, інших галузей економіки та інститутів громадянського суспільства для сталого розвитку туризму, формування позитивного іміджу та популяризації Сумської області та України у світі; сприяння розвитку дитячого та молодіжного туризму;
- створення реєстрів, кадастрів та інших баз даних туристичного потенціалу області;
- здійснення реклами туристичних ресурсів області та утворення відповідних інформаційних центрів; створення умов для розвитку подієвого туризму; участь у обласних, національних та

міжнародних виставках та промо-заходах з популяризації туристичних продуктів області та ін. [5].

На Сумщині відбуваються різноманітні громадські заходи, що мають високу перспективу для успішного імплементації у секторі подієвого туризму. Частина з них вже стала традиційними та улюбленими серед туристів, деякі вийшли на міжнародний рівень. Серед найвідоміших фестивалів Сумщини:

1. Всеукраїнський театральний фестиваль «Чехов-Фест» (м. Суми);
2. Міжнародний фестиваль класичної музики «Organum», його головною метою є популяризація класичного мистецтва (квітень, м. Суми);
3. Міжнародний фестиваль класичної музики «Чайковський Fest» (травень, м. Тростянець);
4. Міжнародний фестиваль історичної реконструкції «Стара фортеця. Подорож крізь століття» (червень, м. Тростянець);
5. Міжнародний фестиваль духовної музики «Сурми України» (червень, м. Суми);
6. Музичний фестиваль «Схід-Рок» (серпень, м. Тростянець);
7. Всеукраїнський сільський фестиваль-конкурс мистецтв «Боромля» проходить в однойменному с. Боромля Тростянецького району. Це єдине в Україні професійне сільське мистецьке свято;
8. Фестиваль коноплярства «HEMP FEST» (серпень, с. Сади Сумського району);
9. Міжнародний літературно-мистецький фестиваль «Кролевецькі рушники» (вересень, м. Кролевець);
10. Міжнародний музичний фестиваль «Bach Fest» (жовтень, м. Суми).[1]

Крім мистецьких та культурно-історичних фестивалів на Сумщині реалізовано велику кількість інших заходів, серед них спортивні змагання, ярмарки та виставки, економічні форуми та гастрономічні фестивалі. Кожного року кількість таких заходів збільшується, що дозволяє долучати до регіону нових туристів. Так, в 2021 році, незважаючи на складні карантинні обмеження, крім щорічних подій було вперше проведено фестиваль «Воргол» на Кролевеччині. [8, 9]

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. В процесі розроблення концепції стратегічного розвитку туристичної галузі в регіоні з метою досягнення оптимального результату дуже важливо враховувати переваги й недоліки регіону, а також можливості й інтереси споживачів туристичного продукту. Урахування цих обставин дозволяє правильно визначити стратегічні напрямки розвитку

туристичних продуктів регіону, форми та методи розбудови туристичної інфраструктури, сприяє соціально-економічному розвитку регіону.

Подієвий туризм для Сумської області є одним з пріоритетних напрямів спеціалізації регіональної туристичної сфери. Він є додатковим джерелом доходу регіонального бюджету, а також засобом створення і популяризації бренду Сумської області та її територіальних громад. Розвиток подієвого туризму забезпечує позитивний рух відвідувачів до туристичних об'єктів, сприяє підвищенню рівня економічного потенціалу території, забезпечує зайнятість місцевого населення, сприяє зростанню добробуту, культури, гідності й національної самоідентичності українських громадян.

Список використаних джерел

1. Адаменко А. В., Зігунов В. М. Подієвий туризм як шлях розвитку територіальних громад. *Стан і перспективи сучасного туризму: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції*, (26 – 27 листопада 2020, м. Суми). Суми: ФОП Цьома С. П., 2020. С. 6 – 11.
2. Ключковська В. О., Ключковський О. В. Стан та перспективи розвитку подієвого туризму у Вінницькій області. *Економіка і організація управління*. № 1 (33), 2019. С. 110 – 115.
3. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2014. 369 с.
4. МКІП та ДАРТ презентували результати дослідження туристичних настроїв українців. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/mkip-ta-dart-prezentovali-rezultati-doslidzhennya-turistichnih-nastroyiv-ukrayinciv>.
5. Про програму сталого розвитку туризму у Сумській області на 2018-2022 роки: Рішення. Сумська обласна рада. 2017. сес.17. URL: http://sm.gov.ua/images/docs/turizm/17-session-37_7-skl.pdf.
6. Щодо розвитку внутрішнього туризму в Україні. URL:<https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-06/vnutrishniy-turyzm-v-ukraini.pdf>
7. Юхновська Ю. Формування концепції стратегічного управління розвитком потенціалу туристичної галузі в Україні та її регіонах. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль: ТНТУ, 2019. Том 57. № 2. С. 18 – 27.
8. Адаменко А. В., Зігунов В. М. Подієвий туризм як шлях розвитку територіальних громад/ Стан і перспективи сучасного туризму : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 26 – 27 листопада 2020,). – Суми: ФОП Цьома С. П., 2020. – 166 с., с.6
9. Т. С. Дмитренко, І.С. Зігунова / Фестивалі як складова розвитку туризму в сумській області/ Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Суми: ФОП Цьома С. П., 2020. – 192 с., с.19